Leeftocht

JAARGANG 42 | NR 5 | JANUARI 2027

KATHOLIEK ONDERWIJS VLAANDEREN

BIJLAGE BIJ LEEFTOCHT NR. 3 • 2026/2027

Vrede zoeken

BIJ DE COVER

Vrede zoeken is een weg die we samen én alleen gaan. Op het schilderij loopt een pad door een verstild landschap, waar een figuur peinzend voortstapt. Bij een boom, symbool van leven en houvast, rusten twee mensen aan weerszijden van de stam – verbonden, maar elk in hun eigen stilte. Onderaan weerspiegelt het landschap, als een uitnodiging om ook naar binnen te kijken. De hemel gloeit in rood, oranje en geel: onrust en hoop tegelijk. Vrede wordt hier geen eindpunt, maar een kwetsbare beweging die telkens opnieuw begint. Ze groeit juist in die spanning tussen innerlijke onrust en het verlangen naar verbondenheid. Hier wordt voelbaar hoe vrede en barmhartigheid samengaan: kwetsbaar, onvolmaakt en toch verbindend.

IN DIT NUMMER

'De vrede zoeken' geldt traditioneel niet als een werk van barmhartigheid. Toch voelt het in de huidige context bijna vanzelfsprekend om het mee op te nemen. Dit werk maakt zichtbaar hoe dringend en concreet de oproep is om vrede niet alleen te verlangen, maar ook actief vorm te geven.

In dit nummer krijgt dat zoeken naar vrede verschillende gezichten. De Bijbelrubriek verkent vrede als *sjaloom*: een diepere verbondenheid die standhoudt, ook in periodes van onrust en onzekerheid. In 'Next level' en de bezinningsteksten wordt die gedachte doorgetrokken naar het dagelijkse leven, waar vrede vaak groeit in kleine, volgehouden keuzes en in de wijze waarop mensen met elkaar omgaan.

In de blikopeners ontmoeten we onder meer Jeanne Devos en Elisabeth Lucie Baeten, die tonen hoe vrede ontstaat waar spreken en handelen samengaan. Het levensverhaal van Oscar Romero verbindt vrede nadrukkelijk met rechtvaardigheid, terwijl het Óscar Romero-college in Dendermonde laat zien hoe die visie vandaag concreet vorm krijgt in solidariteitsacties en internationale samenwerking.

Ook andere tradities brengen nieuwe inzichten binnen. In 'Allemaal anders' staat *Lailat al-Mi'raj* centraal, naast feesten als de doop van de Heer en *Makar Sankranti*. Zo groeit een veelzijdig en herkenbaar beeld van vrede, dat uitnodigt om zelf mee te zoeken, te oefenen en vol te houden.

JAARGANG 42 | NUMMER 5

LEEFTOCHT

Leeftocht. Proviand voor onderweg, een verademing voor onderwijsmensen.
Maandelijkse inspiratiebron: pro.katholiekonderwijs.vlaanderen/leeftocht
Impressies zijn welkom op leeftocht@katholiekonderwijs.vlaanderen

Coverbeeld Anneke Bollebakker

v.u. Bruno Vanobbergen

In de Bijbel

Ik laat jullie vrede na; Mijn vrede geef Ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan. Maak je niet ongerust en verlies de moed niet.
Joh 14, 27 - NBV21

Deze woorden staan in het Johannesevangelie, in een scène waarin Jezus afscheid neemt van de mensen die Hem dierbaar zijn. Hij bereidt hen voor op een toekomst zonder Zijn fysieke aanwezigheid. Het gaat over loslaten, onzekerheid en toch verbonden blijven – thema's die, los van geloof, herkenbaar zijn.

De tekst klinkt misschien wat belerend en stroef, waardoor we er snel overheen lezen. Toch zit er veel in vervat. Vandaag denken we bij 'vrede' vaak aan het antoniem 'oorlog', of aan de afwezigheid daarvan. In de Bijbelse traditie betekent 'vrede' echter meer. Het Hebreeuwse woord *sjaloom* verwijst naar heelheid, evenwicht en verbondenheid – met jezelf, met anderen en met wat je draagt. Geen perfect gevoel, maar een grondtoon die blijft, ook als het schuurt.

Die betekenis klinkt ook door in hedendaagse taal: zo begon paus Leo XIV zijn pontificaat (8 mei 2025) met de woorden "Vrede zij met u allen." – niet als vrijblijvende groet, maar als verwijzing naar de vrede van Christus.

Deze Bijbelse vrede verschilt van wat vaak onder 'vrede' wordt verstaan: rust zolang je de verbeterstapel meester blijft, taken afgevinkt zijn, een weekendje weg wacht en je *iced matcha latte* klaarstaat. Dat is vrede met voorwaarden, afhankelijk van omstandigheden.
Jezus schuift iets anders naar voor: een vrede die niet afhankelijk is van controle of succes, maar standhoudt in verandering en onzekerheid. Hij bedoelde ze als afscheidsgeschenk, voor Zijn leerlingen, maar ook voor wie zoekt naar zo'n echte vrede. Zoals een leerkracht op het einde van het schooljaar zijn leerlingen oprecht het beste toewenst voor de toekomst, zonder voorwaarden. Niet omdat alles perfect liep, maar vanuit het vertrouwen dat ze hun weg zullen vinden.
"Maak je niet ongerust" is dan geen banalisering van angst, maar een uitnodiging: laat angst en imperfectie niet bepalen hoe je handelt. De situatie blijft wat ze is, maar je kan kiezen of ze je toekomst bepaalt.

De mysticus Thomas a Kempis vatte dit zo samen: "In rust en vertrouwen ligt uw kracht." Misschien zijn die woorden ook vandaag richtinggevend. In een context als onderwijs, waar druk en verwachtingen groot zijn, kan dat een nuchter houvast zijn: niet vertrekken vanuit onrust, maar zoeken naar wat draagt – bij jezelf, bij elkaar en bij wat ons overstijgt.

Next level

Waar ervaar jij in je werk echte rust, en waar voel je vooral druk?
Wanneer laat je je handelen bepalen door onrust of verwachtingen?
Wanneer vind je (echte) vrede?
Wat helpt jou om, midden in die druk, toch verbonden te blijven – met jezelf, met leerlingen, met collega's, met God?
En hoe geef je, bewust of onbewust, iets van die houding door?

Blikopeners

Pax Christi koos eind 2025 met Ambassadeurs voor de Vrede Jeanne Devos en Elisabeth Lucie Baeten bewust voor doen én spreken. Devos bouwt aan vrede via rechtvaardigheid; Baeten benoemt wat wringt. Samen tonen ze: vrede ontstaat waar engagement en kritische blik elkaar ontmoeten.

Jeanne Devos en Elisabeth Lucie Baeten, Ambassadeurs voor de Vrede, Otheo © Bob Reijnders

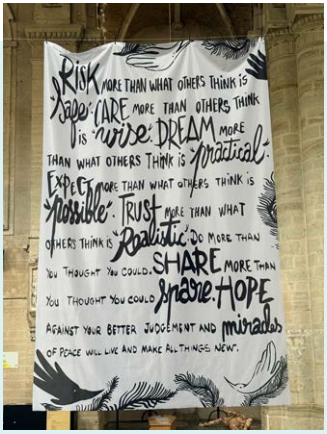

Sint-Jan Baptist ten Begijnhofkerk. *Spandoek met inspirerende tekst.* House of Compassion, Brussel © Christa Damen

Riskeer meer dan anderen **veilig** achten.
Zorg meer dan anderen **verstandig** achten.
Droom groter dan anderen **praktisch** achten.
Verwacht meer dan anderen **mogelijk** achten.
Vertrouw meer dan anderen **realistisch** achten.
Doe meer dan je ooit dacht te kunnen.
Deel meer dan je dacht te kunnen **missen**.
Blijf **hopen**, tegen beter weten in,
en **wonderen** van **vrede** zullen tot leven komen
en alles nieuw maken.

Shufen, Y. *The Hand of Peace*, Centraal Station, Antwerpen.

The Hand of Peace verwelkomt reizigers in het centraal station in Antwerpen: een glanzend kunstwerk van Yan Shufen dat tegelijk hand (stads-symbool) en duif (vrede en verbondenheid) vormt. Afhankelijk van je standpunt verandert het beeld – net als de betekenis.

Bezinning en gebed

Voor al wie leeft en werkt
vanuit de christelijke inspiratie.
Dat zij onophoudelijk ijveren
voor vrede en eenheid.

Voor wereld- en regeringsleiders.
Dat zij elkaar beluisteren en
over de verschillen heen
zoeken naar wat hen bindt.

Voor de volkeren die zwaar getroffen zijn
door oorlog en geweld:
van Gaza tot Soedan,
van Oekraïne tot Myanmar,
van Haïti tot de Democratische Republiek Congo
en tot Syrië.
Dat zij, ondanks de angst en het verdriet,
de hoop op vrede en vrijheid
nooit verliezen.

Voor diplomaten en bemiddelaars.
Dat zij kansen krijgen om conflicten te ontmijnen
en te werken aan duurzame oplossingen.

Voor artsen en hulpverleners.
Dat zij niet gehinderd worden
om zieken en gewonden te verzorgen
en hulpgoederen effectief
ter plaatse te krijgen.

Voor families die uit elkaar zijn gerukt door geweld.
Voor ouders zonder zekerheid.
Voor kinderen en jongeren die opgroeien
in oorlogsgebieden.
Dat hun roep om voedsel, veiligheid, vrede en
voorziening ons hart raakt en ons in beweging brengt.

Rik Depré

In een glimlach, een handdruk,
in de geur van gras na lenteregen,
in hulp die ongevraagd wordt aangeboden,
in een goeie mop, een lang verhaal,
in een zonsopgang op de fiets,
in sneeuwmannen bouwen,
een lied uit volle borst,
in welkom heten, binnenlaten,
in winterwarme woorden,
een gesprek met iemand
die je nog niet kende -
soms hoef je niet te zoeken,
vindt vrede jou vanzelf.

Ruth

Zoek de vrede, tracht *die* te veroveren.
Psalm 34,15

Laat mij niet bidden
om beschut te worden tegen gevaren,
maar om onbevreesd te zijn
in het onder ogen zien ervan.

Laat mij niet smeken
om het stillen van mijn pijn,
maar om de kracht om haar te overwinnen.

Laat mij niet zoeken naar bondgenoten
op het slagveld van het leven,
maar naar mijn eigen kracht.

Laat mij niet angstig vragen
om gered te worden,
maar hopen op het geduld
om mijn vrijheid te verdienen.

Woorden van *Rabindranath Tagore (1861–1941), een Indiase dichter, denker en Nobelprijswinnaar literatuur*: Tagore, R. (1912/1913). Gitanjali (Song Offerings). London: Macmillan. (Gedicht nr. 36)

Bezinning en gebed

Achter wat juist en wat verkeerd is,
is er een veld.
Daar ontmoet ik je.

Wanneer de ziel er neerligt,
wordt spreken overbodig –
de wereld vult zich tot voorbij betekenis.

Woorden verdwijnen,
en ook het onderscheid tussen ons
verliest zijn houvast.

Woorden van *Rumi (1207–1273), een Perzische dichter en mysticus, bekend om zijn poëzie over liefde, zoeken en thuiskomen*: Rumi. *Gedichtfragment (vrije vertaling, naar bewerking van C. Barks).*

Van *sj(a)l(oo)m* –
iets dat heel wil zijn,
ook als het gebarsten is.

Daar staan ze dan: leerlingen,
toen en nu,
met vragen die niet wachten
op een afgerond antwoord.

Iemand vooraan – een meester
naast hen,
die zegt: kijk,
hier zou het kunnen beginnen.
Maar hoe moeilijk is dat,
vrede zoeken in het midden van onrust,
in jezelf, waar het gonst,
in een wereld die niet ophoudt
te trekken en te duwen,
in een schepping die ademt en kraakt.
Alsof vrede pas zou mogen komen
als alles klopt.

En toch –
er zijn mensen die anders spreken,
niet luid, maar hardnekkig.

Die blijven herstellen wat breekt,
die een naam juist uitspreken,
die blijven zitten
als de bel al lang ging.

Zij weten iets van *sjaloom*
zonder het uit te leggen.

Misschien is dat waar het kantelt:
niet in het grote gebaar,
maar in het kleine volhouden,
waar iets van vertrouwen wordt uitgesproken
nog vóór het verdiend is,
waar iemand niet wordt opgegeven,
waar ruimte blijft
voor wie nog moet beginnen.

Sjaloom
als iets dat niet af is
maar groeit –
tussen mensen
die het, tegen beter weten in,
blijven proberen.

Allemaal anders

Het is minder gekend, maar *Lailat al Mi'raj* is voor veel moslims een betekenisvolle nacht. Ze herdenken de bijzondere reis van de profeet Mohammed. Volgens de traditie wordt hij in één nacht van Mekka naar Jeruzalem gebracht (*Isra'*), naar de plaats die later met de Al-Aqsamoskee wordt verbonden, deel van het heilig gebied waar ook de Rotskoepel staat. Die eerste etappe is al uitzonderlijk: een symbolische verbinding tussen heilige plaatsen én tradities.

Van daaruit volgt de *Mi'raj*, de hemelreis. Mohammed stijgt op door verschillende hemelen, ontmoet andere profeten en komt in de nabijheid van God. Het verhaal gaat niet alleen over afstand, maar ook over verdieping. In die context ontstaat volgens de overlevering het rituele gebed (*salat*), als dagelijkse verbinding met die nabijheid.

Rond de rots bestaan ook verhalen dat de profeet een voetafdruk achterliet. De eerste tocht wordt kort vermeld in de Koran (soera 17), het vervolg kennen we uit latere overleveringen. Die behoren niet tot de Koran, maar maken het verhaal tastbaar. Daardoor blijft het open en uitnodigend.

De beleving van deze bijzondere nacht verschilt. Er zijn geen vaste rituelen zoals bij het Suikerfeest. Vaak gebeurt het ingetogen: in de moskee of thuis, als een stil moment van gebed, verhaal en reflectie – minder zichtbaar, maar betekenisvol.

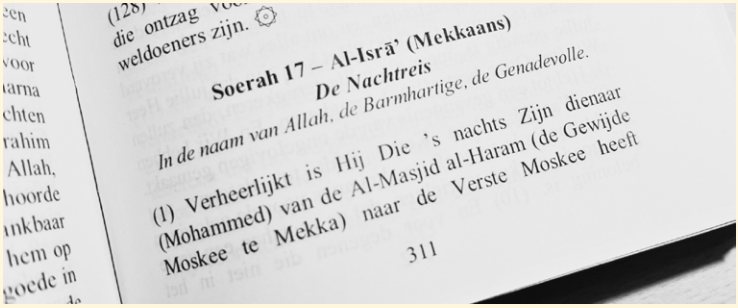
die ontzag
weldoeners zijn.

Soerah 17 – Al-Isrā' (Mekkaans)

De Nachtreis

In de naam van Allah, de Barmhartige, de Genadevolle.

(1) Verheerlijkt is Hij Die 's nachts Zijn dienaar (Mohammed) van de Al-Masjid al-Haram (de Gewijde Moskee te Mekka) naar de Verste Moskee heeft

311

Feesten van de maand

6 JANUARI
Lailat al Mi'raj

Moslims herdenken Mohammeds hemelreis en ontmoeting met God.

10 JANUARI
Doop van de Heer

In het christendom wordt dit gevierd op de zondag na Driekoningen als slot van de kersttijd.

14 JANUARI
Makar Sankranti

Een hindoeïstisch oogstfeest dat de overgang naar het licht en een nieuwe cyclus markeert.

Heilige helden …

Oscar Romero (1917–1980) werd aartsbisschop van San Salvador in een tijd van grote ongelijkheid en toenemend geweld. Een kleine elite bezat het grootste deel van de rijkdom, terwijl veel Salvadoranen in armoede leefden. Wie zich verzette – boeren, vakbondsmensen, studenten – kreeg te maken met repressie door het leger en paramilitaire groepen.

Een kantelpunt kwam er voor Romero in 1977, met de moord op zijn vriend en medebroeder Rutilio Grande. Dat raakte hem diep. Vanaf dan begon hij het onrecht steeds explicieter te benoemen. Zijn preken, die wekelijks via de radio werden uitgezonden, bereikten een breed publiek. Daarin sprak hij mensen moed in, maar hij spaarde ook de machthebbers niet:

"*In naam van God … smeek ik u, beveel ik u: stop de onderdrukking.*"

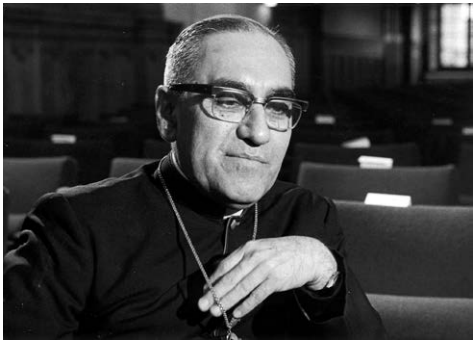

Oscar Romero in de promotiezaal [Foto]. Archief Universitaire Parochie Leuven. © Omer D'Hoe

Voor Romero kon vrede niet zonder rechtvaardigheid. Vrede was geen stilte of berusting, maar het recht doen aan mensen, het opkomen voor hun waardigheid. Zijn geloof groeide zo naar wat vaak verbonden wordt met de bevrijdingstheologie: een geloof dat niet wegkijkt, maar ingrijpt waar het leven geknecht wordt.

Op 24 maart 1980 werd hij neergeschoten terwijl hij de mis opdroeg. Zijn dood maakte wereldwijd indruk. In 2018 werd hij heilig verklaard. Niet omdat hij uitzonderlijk ver van de wereld stond, maar juist omdat hij er middenin bleef staan – en daar koos voor waarheid, recht en vrede.

… in het werkveld

Op het Óscar Romerocollege in Dendermonde blijft die visie niet hangen in woorden. De naam van Romero krijgt er vorm in hoe leerlingen en leraren zich engageren, dichtbij en veraf. Solidariteit wordt tastbaar in acties zoals steun aan *Kom op tegen Kanker*, maar ook in langdurige projecten zoals *Sasel* in El Salvador, waar onderwijs, voeding en zorg worden ondersteund. In Senegal trekken leerlingen mee naar lokale projecten, waar ze samen met anderen bijdragen aan het bouwen en verbeteren van infrastructuur. Zo wordt zichtbaar wat Romero voorleefde: vrede als rechtvaardigheid, concreet en gedeeld. Soms zit dat in grote projecten, soms in kleine gebaren – of zelfs in beeld, zoals de krachtige, kleurrijke graffiti op de schoolmuren die zijn boodschap levend houdt.

Oscar Romero als inspiratiebron
© https://secundair.romerocollege.be